

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-02-15

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Enligt en lagrådsremiss den 2 februari 2017 har regeringen (Miljö- och energidepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till klimatlag.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Johan Lundberg, biträdd av departementssekreteraren Petter Hojem.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagförslagets innebörd är att riksdagen ålägger regeringen att bedriva klimatpolitik med viss angiven inriktning. Vidare ska regeringen enligt förslaget årligen lämna en klimatredivisning till riksdagen och vart fjärde år "ta fram" en klimatpolitisk handlingsplan, som ska lämnas till riksdagen. Att detta ska regleras i lag motiveras bl.a. med att förutsättningarna för regeringen att bedriva ett effektivt

klimatpolitiskt arbete förstärks. Enligt remissen är en reglering i lag till skillnad från en politisk överenskommelse rättsligt bindande. Det sägs att detta innebär att varje regering, oavsett politisk sammansättning och inriktning, blir bunden till de förutsättningar som anges i lagen och därmed inte kan välja att frångå dessa förutsättningar med hänsyn till andra prioriteringar. Vidare anförs att med en reglering i lag förutsättningarna ökar för att arbetet kommer att kunna bedrivas på ett långsiktigt och kontinuerligt sätt.

I remissen förklaras inte på vilket sätt lagen ska vara rättsligt bindande. Det föreskrivs inga sanktioner eller andra rättsverkningar av att regeringen underlåter att fullgöra sina åligganden enligt lagen. Något rättsligt ansvar i egentlig mening synes alltså inte vara avsett. Under föredragningen har förklarats att det blir fråga om att pröva regeringens handlande i politisk ordning. En sådan prövning förekommer dock på alla politikområden. Hur detta ska gå till är redan reglerat; någon särskild lag behövs inte för det ändamålet. Ståndpunkten att en lagreglering utan föreskrifter om sanktioner eller andra rättsverkningar skulle vara bindande på ett annat sätt än en politisk överenskommelse har inte utvecklats i remissen. Till detta kommer att lagens bestämmelser är allmänt hållna och att regeringens åligganden enligt lagen inte är särskilt konkret beskrivna. Det är lätt att föreställa sig situationer där det kan råda delade meningar om regeringen har fullgjort sina åligganden enligt lagen. I remissen anvisas inte någon rättslig ordning för att slita en sådan tvist.

Att en lagreglering av detta slag skulle öka förutsättningarna för att det klimatpolitiska arbetet kan bedrivas på ett långsiktigt och kontinuerligt sätt är inte givet. En ny riksdagsmajoritet kan ändra lagen eller upphäva den.

Som skäl för en lagreglering anges vidare i remissen dels att det ökar transparensen, dvs. att medborgarna informeras om regeringens verksamhet på klimatområdet, dels att det skickar signaler till omvärlden. Lagrådet ifrågasätter att det uppkommer sådana effekter av någon betydelse. I vart fall är det inte något självständigt skäl för att utnyttja lagformen. Det finns bättre sätt att informera allmänheten och omvärlden.

Med hänsyn till det anförda kan det betvivlas att förslaget är utformat så att lagen kan antas tillgodose de syften som har angivits (jfr 8 kap. 22 § 4 regeringsformen). Lagrådet avstyrker lagförslaget.